

N° 1.

TERVEHDYS HYVÄ SAVIRAKENTAJA

1998

KILPAILU

SUOMEN SAVIYHDISTYS ON PERUSTETTU
JA YRITÄMME NYT KOVASTI TEHDÄ
MEILLE OMAA LEHTÄÄ.
NYT TARVITTAISIIN LEHDELLE OMA

LOGO

SIKSI PYYDÄMME KAIKKIA JÄSENIÄ
OSALLISTUMAAN KILPAAAN JA PIIRTA-
MAAN OMA LOGO EHDOTUS.

VOITTAJALLE IHANA PALKINTO.....
— JOKA ON TOISTAISEKSI ULEZÄ
YLLÄTYS.

LEHDEN NIMI ON PÄÄSKYNEN

LOGO EHDOTUKSET LÄHETETÄÄN OSOITTEESEEN:

SINIUKKA SIEKKELI
RATARINNE 5

02610 ESPOO

VASTAUKSET VIIMEISTÄÄN 15.9.

HALLITUS PÄÄTTÄÄ VOITTAJA EHDOTUKSESTA

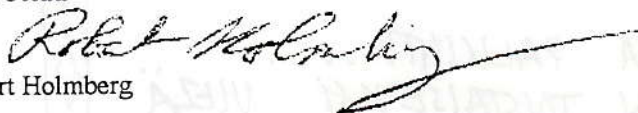
Saviyhdistyksen ensimmäinen toimintavuosi edessämme

Saviyhdistys - savirakentamisen edistämiseksi r.y. perustettiin Kiljavalla 20.11.1996 ja yhdistys hyväksyttiin yhdistysrekisteriin 2.3.1998, joten voidaan todeta, että vuosi 1998 tulee olemaan yhdistyksen ensimmäinen varsinainen toimintavuosi. Vuoden päätapahtumat tulee olemaan kolme kurssia jotka yhdistys järjestää. Ensimmäinen näistä "**Savilattiakurssi**" on jo pidetty Vehmaalla ja seuraavat ovat "**Savirakentamisen peruskurssi**", missä rakennetaan esittelyseiniä savitekniikalla Suitian koetilalla Siuntiossa 22.-26. kesäkuuta sekä "**Savisaunan rakentaminen**" Halssilan eräpuistossa Jyväskylän seudulla 13.-17. heinäkuuta. Syksyllä yhdistyksemme toimii isäntänä Pohjoismaiden savirakentajien eli NOL:in syyskokouksessa Turussa.

Yhdistyksen tarkoituksena on toimia savirakentamisen ja muun siihen liittyvän ekologisen rakentamisen edistämiseksi ja tämä työ on mielestäni sekä mielenkiintoinen että haastava. Saven ympärillä tapahtuu koko ajan erilaisia asioita: - sitä tutkitaan, sitä sovelletaan erilaisissa rakenteissa, savea kokeillaan ihan "omin päin" erilaisiin kohteisiin, savesta keskustellaan heti kun vähänkin aiheita on, savi on tuttu asia ympäri maailmaa, melkein jokaisessa maassa löytyy kokemuksia saven käytöstä rakentamisessa jne. Olen joskus sanonut että savi **yllättää usein positiivisella tavalla**, päinvastoin kuin monet muut ns. modernit materiaalit. Olen aivan varma siitä, että saven käyttö rakentamisprosessissa tulee lisääntymään tulevaisuudessa ja tarkoitan täten ei-poltetussa muodossa, sillä poltetussa muodossahan savi on jo raaka-aineena tiilessä ja kevytsorassa. Olisi tärkeää, että savi otettaisiin selvästi esiin kaikissa rakennusalaan koskeissa koulutusasteissa, sillä esimerkiksi **savilaastin käyttö** muuraustyössä jää usein kokonaan pois koulutuksesta ja alan oppikirjoista.

Nyt on toukokuu ja savirakentamisen kannalta hyvää rakentamisaikaa, joten nyt vain lähempään ojanpohjaan savea hakemaan ja sitten työntekoon. Olkoon työn tulos pieni grilli tai iso talo niin savitekniikalla se käy!

Hyvää kesää!
Toivottaa

Robert Holmberg

Saviyhdistyksen hallitus 1998

Robert Holmberg, pj., 07320 Jackarby, puh. 0400-491 441

Teuvo Ranki, varapj., Farma Maaseutukeskus, Humalistonkatu 7 b, 20100 Turku
puh. 050-66472, fax 02-233 7570, e-mail teuvo.ranki@farma.fi

Ann-Marie Frommer, siht., Bocksintie 44, 08700 Virkkala, puh.+fax 019-342 407
puh. työ 09-6803 5520, e-mail sprache@goethe.kaapeli.fi

Sinikka Siekkeli, rahastonhoit., Ratarinne 5, 02610 Espoo, puh. 050-565 8798, fax 09-594 452

Muut jäsenet:

Johanna Jaakkola, Albertinkatu 46 C 33, 00180 Helsinki, puh. 09-693 3919, fax 09-6803 0011, e-mail johanna.jaakkola@equator.net

Andreas Waltermann, Lastenkodinkatu 5, 65100 Vaasa, puh. 0400-542 335, e-mail andreas.waltermann@tec.puv.fi

Varajäsenet:

Paul Boström, Syvälaaksontie 15, 02400 Kirkkonummi, puh. 0422-322 194

Sinikka Siekkeli, ks. yllä

Jäsenmaksu: henkilö 150 mk

Saviyhdistyksen pankkitili: **Leonia 800019-70564754**

Kevättervehdys kaikille savitassuille!

Kevät on mennyt ja valkovuokot kukkineet ja kesä on ovella pääskysineen. Lämmin tervehdys hallitukselta kaikille jäsenille!

Olemme erittäin iloisia että maksaneita jäseniä on nyt jo 45 ja toivomme että lehtitilaukset ovat tulleet perille. Oma lehtemme, jonka nimeksi tulee Pääskynen - tässä vasta "Pääskysenpoikasen" muodossa - on nyt työn alla. Kannesta huomasitte jo lehden logokilpailun. Lehtemme tavoitteita ovat:

- mahdollisimman runsas informaatio savirakentamisesta ja muusta saveen liittyvästä toiminnasta jäseniltä jäsenille
- informaatio Suomessa sekä muualla maailmalla olevista kursseista, joka käytännössä tarkoittaa että NOL-julkaisun informaatio tullaan kääntämään suomeksi.
- savirakentamiseen liittyvän kirjallisen tiedon levittäminen
- toimiminen avoimena pääskynpesänä, jonne kaikkien "pesänrakentajien" ideat ja mielipiteet ovat tervetulleita.

Nyt olisi toiveena löytää vapaaehtoisia työntekijöitä Saviyhdistykseen. Suurin tarve tällä hetkellä on selvittää paperisotaa. Eli NOL-lehden kääntäminen suomen kielelle sekä muita pieniä postitus- ym tehtäviä. 6.-7.

Billnäsin messuilla 7/8. kesäkuuta yhdistyksellä on oma infopiste, johon kaivattaisiin vapaaehtoisia savesta kertojia.

Turussa marraskuussa pidettävä yhteispohjoismainen savikokous kaipaa majoitusta osanottajille sekä paikallista apua kokouksen järjestämiseksi. Teuvo Ranki ottaa vastaan tiedot ystävällisistä majoittajista (ku myö ei sit tietä Turust mittää!)

Seuraava Pääskynen - siihen mennessä toivottavasti jo tästä poikasvaiheesta varttuneempi - ilmestyy syys-lokakuussa. Lähettäkää materiaalia viim. 15.9. mennessä; kertokaa kesän rakennuskokemuksista, tai jos olette löytäneet mielenkiintoista savitietoa kirjoista tai vaikkapa internetistä, jne.jne. Kuvat ja piirrookset ovat erittäin tervetulleita!

Terveisin

Au. Marie Piirra

Sinikka Riittön „Juhlat metsässä“-talo Vehmaalla. Tästä v. -97 rakennetusta savirakennuksesta saamme lukea lisää seuraavassa numerossa.
Piirros: Teuvo Ranki

SUOMEN SAVIRAKENTAJAT PITIVÄT VUOSIKOKOUKSENSA

Lauantaina maaliskuun 7. päivänä kokoontui 17 Saviyhdistyksen jäsentä Vaasaan vuosikokouksen merkeissä. Yhdistys on maaliskuusta 1998 lähtien rekisteröity yhdistys ja tästä lähteekin yhdistyksen järjestäytynyt toiminta liikkeelle.

1998 yhdistys järjestää savirakennuskursseja eri puolilla Suomea. Yhdistys päätti myös oman Pääskynen-lehden toimittamisesta, josta tässä lukijan kädessä ensimmäinen numero, vasta "Pääskynenpoikanen". Päätettiin myös anoa pohjoismaisen NOL-järjestön (Nordisk Organisation för Lerjordsbyggeri) jäsenyyttä, ja yhdistyksen edustajaksi NOL:in kokouksiin nimitettiin Mikael Westermarck, tai tarpeen vaatiessa toinen, hallituksen nimeämä henkilö.

Yhdistyksen syyskokous, johon toivotaan osanottajia myös muista pohjoismaista, pidetään 14.-15. marraskuuta Turussa.

Yhdistyksen jäsenmaksu 1998 on 150mk, josta osa suoritetaan NOL:ille Nyhetsbrev-julkaisun toimittamiseksi.

Yhdistyksen hallitus v. 1998:

Puheenjohtaja	Robert Holmberg, Porvoo
Varapuheenjohtaja	Teuvo Ranki, Turku
Sihteeri	Ann-Marie Frommer, Siuntio
Rahastonhoitaja	Sinikka Siekkeli, Espoo
Muut jäsenet	Johanna Jaakkola, Helsinki Andreas Waltermann, Vaasa
Varajäsenet	Paul Boström, Kirkkonummi Sinikka Siekkeli, Espoo

Yhdistys on aloittanut Suomessa löytyvien savirakennusten kartoittamisen, joka jatkuu edelleen. Pyrimme luomaan kokonaiskuvaa siitä, *kuka, missä ja milloin* on rakentanut *mitä* ja *miten* savitekniikkaa käyttäen maassamme. Tämän lehtisen sivuilta löytyy tähän tarkoitukseen laadittu lomake, jota voi kopioida tai pyytää sihteeriltä lisää. Toivomme kaikkien jäsenten aktiivista osallistumista tietojenkeruuseen! Yhdistys pyrkii myös luomaan yhteyksiä naapurimaamme Viron savirakentajiin. Suunnitelmiin kuuluu myös mahdollisimman pian olla edustettuna omalla kotisivulla Internetissä.

Suurkiitos Andreas Waltermannille ja työryhmälle erinomaisista kokouspuitteista!

Robert Holmberg Ann-Marie Frommer Sinikka Siekkeli

∞ ∞

Vuosikokouksen jälkeen Teuvo Ranki kertoi Raision ja Vehmaan savirakennuskohteista ja näytti uusinta kuvasatoansa, jonka jälkeen näytettiin Mikael Westermarckin ja tutkimusryhmän video luonnonmukaisista rakennusaineista. Pentti Okkonen ja Pekka Hippi alustivat käyntiämme heidän rakennuksillaan kertomalla kokemuksistaan savirakentajina, ja sen jälkeen siirryimme kirpeään pakkasilmaan suuntana Mustasaaren Singsbyn kylä muutaman kilometrin päähän Vaasasta. Toisessa talossa on käytetty valutekniikkaa, toisessa harkkoja, ja loppusuora alkaa jo hämmöttää. Suurkiitos isännille tästä tilaisuudesta; toivottavasti saamme paljon tietoa heidän kokemuksistaan muillekin jaettavaksi!

Ann-Marie Frommer

∞ ∞

SAVIKIRJALLISUUTTA

Volhard, Franz, Westermarck, Mikael: Savirakentaminen, RAK
Volhard, Franz: Leichlembau, C.F.Müller, Heidelberg ISBN 3-7880-7511-2
Minke, Gernot: Leimbau-Handbuch, Ökobuch, ISBN 3-922964-56-7
Warzecha, Rainer: Bauen und Spielen mit Lehm, Luchterhand, ISBN 3-472-02510-7
Ekblom, Annika: Om hus av jord och lerhalm

*Tätä palstaa haluamme jatkuvasti täydentää!
Auttakaa meitä siinä kertomalla omista löydöistänne!*

SAVITIETOA INTERNETISSÄ

Olen jonkin verran ehtinyt saveen tassuttelemaan Internetissä. Suomessa on Raision talolla oma kotisivu: www.ami.edu.net/ekorinki Saksasta löytyy yhtä sun toista, tässä muutama esimerkki: www.transbau.de www.fb15.uni-dortmund.de (Useat Saksan yliopistot ovat aktiivisia.) - Ja mitä kaikkea tapahtuukaan Englannissa, USAssa, Ranskassa, Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa? Kertokaa meille hyödyllisistä linkeistä! Annamme tietoa eteenpäin.

Ann-Marie

Kesä on savirakentamisen aikaa!

SAVIYHDISTYS JÄRJESTÄÄ KESÄN AIKANA

Savirakentamisen peruskurssi

22.-26.6.98

Paikka: Suitian koetila, Siuntio

Kurssi: Näyttelyseinien rakentaminen eri kevytsavi- ja olkipaalitekniikoita käyttäen.

Kurssimaksu: 200,-/henkilö/päivä.

Ilmoittautuminen viimeistään 12.6.

Ilmoittautuminen ja lähempiä tietoja: Ann-Marie Frommer, puh. ja fax 019-342 407

tai kurssin vetäjältä Robert Holmberg, puh. 0400-491441

Savisaunan rakentaminen

13.-17.7.98

Paikka: Halssilan eräpuisto, Jyväskylä

Kurssi: Kurssin aikana rakennetaan savisauna valutekniikkaa käyttäen. Sen lisäksi opetetaan savirakentamisen perusteet.

Järjestää: Halssilan eräpuisto r.y.

Kurssimaksu: 200,-/henkilö/päivä

Ilmoittautuminen viimeistään 29.6.

Ilmoittautuminen ja lähempiä tietoja: Vexi Virtanen, puh. 050-5923696 tai

kurssin vetäjältä Robert Holmberg, puh. 0400-491441

☞ Oletko liikkuva, utelias, kokeilunhaluinen, tekevän sorttinen...? ☞

Jos et välitä löhölomasta voit vaikka mennä savirakennustalkoisiin!

Kysy rakentajilta lisää !

Pekka Hippi ja Pentti Okkonen, 06-312 8263 (Vaasa)

Sisko ja Kyösti Kangas, 08-445 4664 (Nivala)

Sinikka Riittiö, 02-433 2719 (Vehmaa; viikko ennen ja jälkeen juhannuksen)

Teuvo Ranki, 02-273 1533 (Mynämäki; elo/syyskuu)

Maße in mm

SULLONTAMUOTIN TEKO-OHJE

(Volhard: Leichtlembau)

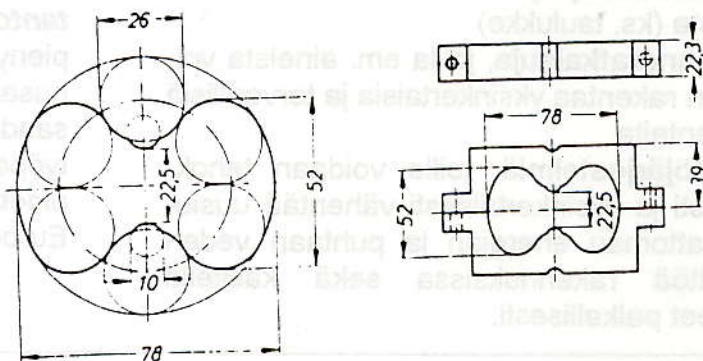

Bild 1 a Gestalt des Probe-
körpers zur Binde-
kraftprüfung

Bild 1 b Form für den
Probekörper
nach Bild 1 a

5/3 1998

LUONNONMUKAISEN RAKENTAMISEN TUTKIMUS

Luonnon resurssien yhä kiivaampi hyödyntäminen ja varsinkin energian käytön huima kasvu tällä vuosisadalla on johtamassa ympäristömme kestävämpään tilanteeseen. Toimintamme konkreettiset seuraukset näkyvät mm. ilmansaasteina kaupunkien ympärillä sekä juoma- ja uimakelvottomiksi saastuneina vesistöinä. Ympäristöongelmia koskettavimpina koetaan kuitenkin niiden terveysvaikutukset, jotka ilmenevät mm. iho- ja hengitystiesairauksina ja jopa miesten hedelmättömyytenä. Näiden lähinnä tuotantoon liittyvien ympäristö- ja terveystutkimusten lisäksi rakennusalaan koskevat myös sisäilmaston terveysvaatimukset. Uusissa rakennuksissamme yleiset home- ja päästöongelmat aiheuttavat nykyään suuren terveysriskin varsinkin meidän ilmastossa, jossa vietetään suurin osa ajasta sisätiloissa.

Vuonna 1994 perustettu *Luonnonmukaisen rakentamisen tutkimusyksikkö LRT* pyrkii toiminnallaan löytämään ratkaisuja nykyrakentamiseen liittyviin ympäristö- ja terveysongelmiin. Hyödyntämällä perinnerakentamisen materiaaleja ja pitkäaikaiskokeusta sekä nykyistä tuotanto- ja mittaus teknologiaa voidaan tuottaa ja rakentaa nykyisten rakennusstandardien sekä kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti. Tavoitteena on tuoda esille ja kehittää:

- **Rakennusaineita**, jotka ovat pitkäikäisiä sekä luontoon hajoavia ja joita voidaan tuottaa ympäristöä rasittamatta uusiutuvista ja yleisistä luonnon raaka-aineista (ks. taulukko)
- **Rakennusratkaisuja**, joilla em. aineista voidaan rakentaa yksinkertaisia ja terveellisiä rakenteita
- **Käyttöjärjestelmiä**, joilla voidaan tehokkaasti ja yksinkertaisesti vähentää uusiutumattoman energian ja puhtaan veden käyttöä rakennuksissa sekä käsitellä jätteet paikallisesti.

Keväällä 1995 LRT käynnisti *MUOTTI -tutkimushankkeen*, jossa selvitetään luonnonmukaisten rakennusaineiden valmistusmahdollisuuksia hyödyntämällä maatalojen raaka-aine-, tila- ja kone resursseja, sekä tuotantoon ja rakentamiseen liittyviä lisäansiomahdollisuuksia. Hankkeessa kartoitetaan ja kehitetään ko. rakennusaineita ja niihin liittyviä rakennusjärjestelmiä sekä tuotantomenetelmiä. Tutkimuksessa on kehitetty monia tuoteprototyyppisiä, kuten tärkkelys- ja kartonkipintainen korsipuristelevy, savi-olkiharkko, sekä savi-kuitumassasta valmistettavat rakennuslevy, lattialaatta, meluseinärakenne, maali ja palonsuojatasoite. Hanketta rahoittavat Maa- ja metsätalousministeriö ja Suomen Akatemia. Lisäksi hanketta edistävät esim. *Olkigalleriaan* Alastarolle rakennettu ainutlaatuinen näyttely, jossa ko. rakennusaineisiin voi tutustua käytännössä (puh. 02 - 764 5118) ja monet muut yksityiset projektit, joita LRT konsultoi.

Rakennusainekartoituksen tulokset julkaistaan raportissa, jossa esitellään noin 50 eri tavoin ko. raaka-aineista koostuvaa vanhaa ja uutta rakennusainetta, joilla voidaan kattaa lähes koko talonrakennuksen kenttä (ks. kaavio). Rakennustiedon kustantama julkaisu tulee markkinoille huhtikuussa -98 ja saman sisältöinen video on jo tilattavissa LRT:stä.

Säännöllisesti järjestettävillä *Luonnonmukaisten rakennusaineiden tuotantokurssilla* LRT kouluttaa maanviljelijöitä, pienyrittäjiä ja työttömiä aloittamaan rakennusaineiden tuotantoa, jonka tavoitteena on saada tuotteita markkinoille sekä uusia työpaikkoja. Vuosina 1997 - 98 yrityskurssit pidetään Loimaan seudulla ja ne rahoittaa Euroopan sosiaalirahasto ja työvoimahallinto.

Luonnonmukaiset rakennusaineet

Taulukko rakennusaineiden ryhmittelystä niiden koostumuksen perusteella

Runko- ja täyteaineet	Käyttö ilman sideainetta	Käyttö sideaineiden kanssa		
		HIENO KIVI-AINES Savi	KASVIEN SIDE- AINEET Ligniini, silika, pektiini	MUUT SIDEAINEET Pellavaöljy, hartsi, eläinliimat, terva, ka- seiini, tärkkelys
Puuaines Raakapuu Sahanpuru ja höylälästu Lastuvilla Hiontajauho Tuohi ja kaama	Kenttäsahattu, -höylätty, järeä ja pieni pyöreä puutavara, paanu- ja pärekatto, lautakatto, pölkylattia Täyte Tuohikate	Pölkkyseinä Riukuseinä Kevytsaviharkko, -valumassa	Lämpökäsitelty puutavara Tuohilevy	Lattiamatto "Linoleum"
Korsiaines Oljet Ruo'ot Öljypellava	Olkikatto, olkipaali, silpputäyte Rappausmatto "Berger"	Kevytsaviharkko, -elementti, -levy	Korsipuristelevy "OI-ha", Olkihirsi	Korsitärkkelyslevy
Kuituaines Puukuitu Kuitupellava Nokkonen Lampaanvilla Lehmänkarva Siiankarva Tupasvilla, hamppu, ruokohelpi	Eristenauha, -huopa, -rive Rive, eristelevy "Voilokki"	Savimaali, kuitusavilevy Tasoite "Bore" Rappauslaasti		
Kiviaines (karkea) Massiivikivi Sora Hiesu ja hiekka Kivijauheet	Luonnonkivijulkisivu, seinä, kivijalka, laattalattia Perustus ja kate Täyte	Savitiili Savilaastit		Kalkki- ja öljymaalit Lattiamatto "Linoleum"
Humusaines Turve Lietelanta	Turvelevy, -tiili ja -harkko, Pahvitettu turvesilppu "Silenda", Turvekatto, Silpputäyte	Savilaastit		

SAVIRAKENNUSTEN DOKUMENTOINTIKAAVAKE

1. Rakennuksen nykyinen käyttö:
2. Rakennuksen alkuperäinen käyttö:
3. Rakentamisvuosi:
4. Rakentajat:
5. Tietoja rakentamistavasta:

6. Arvioita rakennuksen kunnosta:

7. Rakennuksen sijainti
8. Paikkakunta: kylä/kaupunginosa talon nimi/tontin n:o
9. Rakennuksen osoite:
10. Omistajan yhteystiedot:
11. Tiedot ilmoitti/keräsi:
12. Mahd. muita tietoja kohteesta, esim. valokuvia, mittoja, piirustuksia ulkoasusta, yksityiskohdista ja rakenteista, pohjapiirroksia ym.y.m.:

Ystävällisesti palauta osoitteella:
Ann-Marie Frommer, Bocksintie 44, 08700 Virkkala
tai faxilla: 019-342 407
(Jos tiedot lähetetään disketillä pyydetään käyttämään RTF-tallennusta!)